

➤ **Hoe groot is de opgave landelijk?**

ANTWOORD: in het Klimaatakkoord is afgesproken dat tenminste 35 TeraWattuur (TWh) aan grootschalige hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land voor 2030 moet worden opgewekt. Het doel van de Regionale Energie Strategie is een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energieopwekking, regionale warmte(rest)bronnen en bijbehorende infrastructuur. In een RES-regio werken overheden met maatschappelijke partners, netbeheerders, het bedrijfsleven en inwoners regionaal gedragen keuzes uit. Dit doen zij voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de regionale warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur (focus op de klimaattafels Gebouwde omgeving en Elektriciteit).

➤ **Waar komt de hoogte van de landelijke ambitie vandaan, waarop is de 35 TWh gebaseerd?**

ANTWOORD: in het Klimaatakkoord is de productie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in 2030 bepaald. De 35 TWh is gebaseerd op berekeningen om de CO₂-emissie met ten minste 20,2 Mton te verminderen. Concreet wordt hierbij gestreefd naar het opschalen van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen tot 84 TWh; 35 TWh op land en 49 TWh wind op zee.

➤ **Wie beoordeelt de Concept RES?**

ANTWOORD: het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) adviseert het Nationaal Programma RES (NP RES) over alle Concept RES'en van de 30 RES-regio's, waaronder de RES-regio Drenthe. Het PBL is het nationale instituut voor strategische beleidsanalyse op het gebied van milieu, natuur en ruimte.

PBL analyseert de kwantiteit en kwaliteit van de Concept RES en focust de analyse op bovenregionale en nationale aspecten, dus niet afzonderlijk per regio. Als het gaat om kwantiteit kijkt PBL naar wat de regio's kunnen opwekken in TWh. Zo wordt gekeken of het doel van 35 TWh binnen bereik ligt. De regio's en ook PBL geven hierbij aan welke belemmeringen er zijn, waardoor ambities mogelijk niet kunnen worden gehaald. Ook wordt gekeken naar de vragen: hoe verhouden de huidige en verwachte warmtevraag en- aanbod zich tot elkaar, is de benodigde infrastructuur aanwezig en hoe komen gemeenten binnen een regio en mogelijk over regiogrenzen heen tot een gedragen en efficiënte aanpak? Bij kwaliteit gaat het om bestuurlijk draagvlak: in hoeverre zijn democratisch gekozen besturen geïnformeerd? En maatschappelijke betrokkenheid: in hoeverre hebben of krijgen burgers en bedrijven een stem in het opstellen en later ook het uitvoeren van de RES? Met de analyse ontstaat een totaalbeeld van de ruimtelijke inpassing, impact voor het netwerk en het maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak in deze fase van de RES. PBL zal ook oplossingsrichtingen schetsen voor de belangrijkste knelpunten die het bereiken van het doel kunnen belemmeren. Inzichten over verschillen tussen regio's zullen in dat kader worden meegenomen.

➤ **Wat gebeurt er als landelijk 35 TWh niet wordt gehaald?**

ANTWOORD: de decentrale overheden ontwikkelen samen een verdeelsystematiek voor het geval landelijk de 35 TWh niet halen. Deze verdeelsystematiek is Route35 genoemd: de route om tot 35 TWh te komen.

➤ **Wie is verantwoordelijk voor de Route 35?**

ANTWOORD: de besturen van IPO, VNG en de UvW besluiten over de verdeelsystematiek. Zij hebben elk een bestuurder afgevaardigd voor de stuurgroep Route35.

➤ **Hoe wordt de regionale ambitie bepaald?**

ANTWOORD: voor de bijdrage van de RES-regio Drenthe vond een zorgvuldig proces plaats. In samenspraak met de gemeenten is geïnventariseerd welke wind- en zonprojecten 'in de pijplijn' zitten. Daarna formuleerde elke gemeente in de RES-regio Drenthe een aanvullende ambitie op het gebied van wind en zon. De optelsom van alle projecten 'in de pijplijn' en de ambities vormt de regionale bijdrage.

Voor de projecten die in de pijplijn zitten, geldt dat een groot deel al is gerealiseerd c.q. vergund en dat een klein deel nog moet worden vergund. RES-regio Drenthe gaat ervan uit dat deze laatste categorie projecten uiterlijk 2025 zijn vergund en gerealiseerd. Onder vergund wordt verstaan zowel de omgevingsvergunning van de overheid als het contract voor de netwerkcapaciteit van de netbeheerder.

Alle gemeenten formuleerden een aanvullende ambitie die tezamen de regionale ambitie is van de RES-regio Drenthe. Het gaat om aanvullende ambities die samen met inwoners en andere partijen vorm moeten krijgen. Deze aanvullende ambities voor wind en zon op land moeten nog planologisch worden vertaald en uiterlijk in 2025 planologisch zijn vastgelegd. Het is het streven van de RES-regio Drenthe dat de aanvullende ambities uiterlijk 2030 zijn vergund én gerealiseerd.

➤ **Hoe gaat de besluitvorming in de raden? Wat gebeurt er met de uitkomst?**

ANTWOORD: in de RES-regio Drenthe is gekozen voor een gedifferentieerde behandeling van de Concept RES, wat betekent dat de verschillende overheden de Concept RES op hun eigen manier behandelen. De Concept RES regio Drenthe komt aan de orde in de gemeenteraden, Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen in de maanden april en mei van dit jaar. Nu met de Corona-crisis is het onduidelijk of de geplande vergaderingen van raden, Staten en Algemeen Besturen plaatsvinden. Omdat de Concept RES op 1 juni 2020 bij het Nationaal Programma RES moet zijn, wordt de Concept RES regio Drenthe ingediend onder de voorwaarde dat raden, Staten en Algemeen Besturen de Concept RES nog moeten vaststellen. De Concept RES regio Drenthe wordt dus als concept ingediend. De reacties van de raden, Staten en Algemeen Besturen op de Concept RES worden meegenomen in de afwegingen om te komen tot de RES 1.0. De RES 1.0 wordt aan alle gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen aangeboden ter besluitvorming.

➤ **Wat is de juridische status van de RES 1.0.?**

ANTWOORD: de (Concept) RES heeft geen juridische status. Er kunnen daarom geen rechten aan worden ontleend. De RES moet juridische status gaan krijgen in de verankering in het instrumentarium van de Omgevingswet. De RES 1.0 wordt bestuurlijk vastgesteld door de gemeenteraden, provinciale staten en algemeen besturen van de waterschappen. Daarmee is de RES 1.0 bestuurlijk bindend en heeft het de status van een beleidsstuk.

➤ **Hoe betrekken we de inwoners? Hoe zorgen we ervoor dat dit hele verhaal landt bij onze inwoners?**

ANTWOORD: maatschappelijke betrokkenheid is een voorwaarde om de energietransitie vorm te geven. De gemeenten in de RES-regio Drenthe zijn primair verantwoordelijk voor de participatie en communicatie met hun eigen inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Gemeenten staan als overheid immers het dichtst bij de samenleving. Deze keuze zorgt voor een lokale inkleuring van de regionale strategie en houdt ruimte voor lokaal maatwerk. De gemeenten hebben veel ervaring met participatie en zullen waar mogelijk met de energietransitie aansluiten bij andere participatietrajecten die lopen binnen de gemeente.

➤ **Hoe maken we het RES-verhaal concreet?**

ANTWOORD: naast de uitleg over de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzaam in de vorm van zon en wind, is het belangrijk dat we ingaan op wat inwoners zelf kunnen doen en waar ze terecht kunnen. We maken het verhaal verder concreet door uit te leggen:

- wat de (Concept) RES is;
- wie de spelers zijn met hun rollen;
- welke belangrijke keuzes waarom zijn gemaakt in de Concept RES.

Het is belangrijk om met zoveel mogelijk concrete voorbeelden te komen, waarvan we er veel hebben in de RES-regio Drenthe. Ook laten we partners (bijvoorbeeld energievoorzieningen en jongeren) aan het woord.

➤ **Wat communiceren we regionaal, en wat lokaal? Hanteren we daarbij algemene principes?**

ANTWOORD: de gemeenten in de RES-regio Drenthe zijn primair verantwoordelijk voor de participatie en communicatie met hun eigen inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Om de verschillende partijen te ondersteunen in hun rol, worden op regionaal niveau verschillende activiteiten ontwikkeld en georganiseerd. Het

Werkbureau RES-regio Drenthe is de verbindende schakel tussen de partijen. Op regionaal niveau ontwikkelen we kennis, delen we ervaringen en ondersteunen en adviseren we elkaar.

Op dit moment wordt gewerkt aan onder meer:

- publieksvriendelijke versie van de Concept RES. Wanneer deze in de lokale kranten in de RES-regio Drenthe wordt gepubliceerd, is door de Corona-crisis op dit moment nog niet duidelijk;
- verdere ontwikkeling van de website www.energievoordrenthe.nl, het digitale platform waarop alle partijen samenkomen en waar allerlei informatie is te vinden;
- verdere ontwikkelen van de gereedschapskist die op www.energievoordrenthe.nl staat. Gemeenten en andere partijen kunnen hiervan gebruikmaken voor hun eigen communicatie en participatieprocessen;
- training Participatief Leiderschap om samenwerking te versterken, een gevoel van collectiviteit te creëren en gemeenten te ondersteunen bij participatieve processen rondom de RES;
- handreiking participatie;
- masterclass Lokaal Eigendom.

➤ **Hoe kan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving worden behouden? Grote opgave vereist zorgvuldigheid.**

ANTWOORD: de afspraken in de RES worden vertaald in het ruimtelijk beleid van gemeenten en provincie, waaronder omgevingsvisies, provinciale verordeningen en omgevingsplannen. De gemeenten maken zorgvuldige afwegingen om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te behouden. Veel gemeenten in de RES-regio Drenthe consulteren inwoners en/of organiseren bewonerswerkgroepen om randvoorwaarden voor zon- en windprojecten op te stellen.

➤ **Wordt het reservenet ingezet om de netcapaciteit te verhogen?**

ANTWOORD: het Werkbureau RES-regio Drenthe is in afwachting van de doorrekening door de netbeheerders van de bijdrage vanuit de RES-regio Drenthe en wat de gevolgen zijn. Op een later moment wordt ingegaan op vragen die hierover zijn.

➤ **Hoe gaan we om met initiatieven die niet aan kunnen sluiten?**

ANTWOORD: het Werkbureau RES-regio Drenthe is in afwachting van de doorrekening door de netbeheerders van de bijdrage vanuit de RES-regio Drenthe en wat de gevolgen zijn. Op een later moment wordt ingegaan op vragen die hierover zijn.

➤ **Wat zijn de kosten van de netuitbreiding en wie gaan daarvoor betalen?**

ANTWOORD: het Werkbureau RES-regio Drenthe is in afwachting van de doorrekening door de netbeheerders van de bijdrage vanuit de RES-regio Drenthe en wat de gevolgen zijn. Op een later moment wordt ingegaan op vragen die hierover zijn.

➤ **Telt biomassa ook mee voor de landelijke doelstelling van 35 TWh?**

ANTWOORD: de productie van hernieuwbare elektriciteit uit biomassa en biogas wordt niet meegeteld voor de nationale doelstelling van 35 TWh. Over het gebruik van biomassa als energiedrager en grondstof worden nadere afspraken gemaakt met andere klimaatsectoren.

➤ **Hoe geven we lokaal eigendom vorm in de regio? Gaan we dat als regio gezamenlijk oppakken?**

ANTWOORD: in de RES-regio Drenthe is het streven naar 50% lokaal eigendom van de productie van hernieuwbare opwekking van elektriciteit op land belangrijk uitgangspunt. Lokaal eigendom draagt immers bij aan bredere maatschappelijke betrokkenheid en acceptatie voor hernieuwbare energieprojecten doordat de financiële revenuen van deze projecten (deels) ten goede komen aan de directe omgeving. Lokaal eigendom ontstaat uit lokale kracht. Actieve inwoners zetten samen een energiecoöperatie op en realiseren hun eigen energieproject of participeren als gelijkwaardige partners in een energieproject. De RES-regio Drenthe kent een grote hoeveelheid energiecoöperaties die onder meer zijn georganiseerd in de Drentse

Koepel Energie Initiatieven (Drentse KEI). Door hun directe betrokkenheid bij de RES-regio Drenthe geeft de Drentse KEI inhoud aan de coöperatieve aanpak en speelt een wezenlijke rol in de realisatie van lokaal eigendom. Het streven van de Drentse KEI is dat elke gemeente in de RES-regio Drenthe één of meerdere energiecoöperatie heeft die een professionele gesprekspartner is van de gemeente en ontwikkelaars. Om de energiecoöperaties de ruimte te geven om deze kansen te kunnen pakken, is coördinatie van de overheden gewenst. Zo geven we samen vorm aan lokaal eigendom.

➤ **Is er bij de energiecoöperaties ook voorkeur voor zon-op-dak?**

ANTWOORD: de Drentse KEI hanteert de landelijke zonneladder. Daaruit volgt dat ze groot voorstander is van zon-op-dak. Binnen de VanOns-beweging werkt de Drentse KEI aan het stimuleren en realiseren van zon-op-dak projecten door, met, en/of via de lokale energiecoöperaties. Als Drentse KEI en via het eigen energiebedrijf Energie VanOns worden lokale coöperaties en energie-initiatieven gefaciliteerd bij het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van zon-op-dak projecten. Energie VanOns is zowel afnemer als lokale distributeur van de lokaal geproduceerde stroom van zon-op-dak projecten via de landelijke regelingen Regeling Verlaagd Tarief (Postcoderoos regeling) en de SDE+ exploitatie subsidie.

➤ **Kan de ontwikkeling door Bronnen VanOns als lokaal eigendom worden aangemerkt?**

ANTWOORD: ja, Bronnen VanOns ontwikkelt energiebronnen op land en zoet water alleen in opdracht van lokale energie-initiatieven of energiecoöperaties en draagt deze na realisatie over aan de lokale (op te richten) energiecoöperaties. Bronnen VanOns werkt – zoals alle bij de VanOns-beweging aangesloten coöperaties – volgens het coöperatieve handvest dat de Internationale Coöperatieve Alliantie in 1895 opstelde. Honderd jaar later in 1995 is de vernieuwde versie vastgesteld. Daarbij is samenwerking met commerciële ontwikkelaars mogelijk, ook als deze ontwikkelaar de initiatiefnemer is. Ze moeten zich dan wel conformeren aan in ieder geval de gedragscode Zon-op-land van Holland Solar, hun eigen belangenorganisaties, en het Manifest Zonneparken Noord-Nederland van Bronnen VanOns. Dat betekent dat er altijd sprake is van minimaal 50% lokaal eigendom. Via de lokale energiecoöperaties worden de opbrengsten lokaal op democratische wijze verdeeld aan bijvoorbeeld het verduurzamen van woningen, leefbaar houden van buurten en dorpen of het investeren in nieuwe energieprojecten.

Ook hier geldt dat Energie VanOns de afnemer van de lokale productie is en deze lokaal distribueert, waardoor scherpere tariefafspraken zijn te realiseren. Bronnen VanOns ontwikkelt alleen als er een gedragen proces van acceptatie en participatie van de omgeving (buurt, wijk, dorp) plaatsvindt. Bovendien dient na realisatie het energieproject te worden overgedragen aan de lokale gemeenschap via een energiecoöperatie of een ander georganiseerd en duurzaam ingericht verband. Tijdens de ontwikkel- en realisatiefase wordt ook rekening gehouden met lokale werkgelegenheid en sociale component daarbinnen (werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt).

Voor meer informatie: <https://www.energievoordrenthe.nl/res+drenthe/toolkit+communicatie/>

➤ **Is het een goed idee als gemeenten gezamenlijk een energiecoöperatie opzetten, zodat iedereen meeprofiteert van de opbrengsten, en niet alleen de aandeelhouders?**

ANTWOORD: energiecoöperaties zijn het voertuig om de opbrengsten lokaal en op democratische wijze te bestemmen. Leden van energiecoöperaties zijn niet per definitie financiële aandeelhouders en de verdeling van de opbrengsten beperkt zich geenszins tot de leden van de energiecoöperaties. Energiecoöperaties zijn per definitie onafhankelijke, autonome en zelfredzame organisaties die onder toezicht van de leden staan. Bij lokaal eigendom profiteert iedereen mee, ook de mensen die zelf geen middelen hebben om financieel te participeren. In plaats van zelf een energiecoöperatie op te richten, faciliteert een gemeente het oprichten van energiecoöperaties. Gemeenten stellen beleidskaders op die aansluiten bij de afspraken in het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie waarin (minimaal) 50% lokaal eigendom als niet-onderhandelbaar gegeven is opgenomen.

➤ **Hoe worden lokale initiatieven ondersteund?**

ANTWOORD: lokale initiatieven kunnen op verschillende manieren worden ondersteund bij het oprichten van een energiecoöperatie of door zich aan te sluiten bij een bestaande energiecoöperatie. De Energiewerkplaats Drenthe, waarvan de Drentse KEI als coöperatieve expert onderdeel uitmaakt, biedt ondersteuning aan initiatieven en energiecoöperaties door middel van:

- kennisoverdracht;
- documenten voor de oprichting van coöperaties;
- formats en rekenmodellen voor en ondersteuning bij het opstellen van plannen van aanpak voor energiebesparingsprojecten, het ontwikkelen van productie-installaties of integrale energiesystemen en het realiseren van energieneutrale buurten en dorpen.

Daarnaast biedt de provincie Drenthe via de Expeditie Energieneutraal Wonen 2040 subsidies aan voor het:

- oprichten van energiecoöperaties;
- uitvoeren van haalbaarheidsonderzoeken;
- financieel ondersteunen van projecten voor energiebesparing en energieproductie.

De provincie Drenthe maakt de komende jaren geld vrij om de Energiewerkplaats te versterken. Zo gaan extra initiatievenbegeleiders werken aan het vergroten en professionaliseren van het aantal energiecoöperaties. Streven is dat er een provinciaal dekkend netwerk van energiecoöperaties komt. Verder creëert de provincie Drenthe samen met het ministerie van Economische Zaken een ontwikkelfonds voor energiecoöperaties om aanloopkosten van projecten voor grootschalige productie-installaties te financieren. Lokaal eigendom wordt hierdoor (als gelijkwaardige partner met commerciële ontwikkelaars) gewaarborgd en kan financiering krijgen via de reguliere kanalen. De Drentse KEI en Energiewerkplaats ondersteunen lokale energiecoöperaties met kennis en kunde hierbij.

➤ **Hoe zorgen we ervoor dat projecten eerlijk worden verdeeld over de regio?**

ANTWOORD: het gaat bij de RES niet om een eerlijke verdeling over de regio, maar om wat reëel en realiseerbaar is. In de RES-regio Drenthe heeft elke gemeente een ambitie geformuleerd. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere partijen gaan ze invulling geven van deze ambitie.

Website www.energievoordrenthe.nl

Op de website www.energievoordrenthe.nl staat een vraag-en-antwoord document met de volgende vragen en antwoorden:

Waarom een Regionale Energiestrategie (RES)?

In Nederland spraken we maatregelen af in het Klimaatakkoord. We gaan met elkaar de CO₂-uitstoot sterk verminderen: in 2030 met 49% ten opzichte van 1990 en in 2050 met 95%. Zo voorkomen we dat de aarde met meer dan twee graden Celsius opwarmt en we overal serieuze problemen krijgen. Daarvoor moeten we minder energie gebruiken. En de energie die we gebruiken, moeten we duurzaam opwekken.

De afspraken uit het Klimaatakkoord vragen om maatwerk. Waar past het duurzaam opwekken, de opslag en het transport van warmte en elektriciteit in ons land? Zowel boven als onder de grond. Ruimte is schaars. En: hoe houden we alle maatregelen betaalbaar?

De RES beschrijft:

o hoeveel grootschalige duurzame elektriciteit op land – wind of zon – kan worden opgewekt en waar

o hoe warmtebronnen in de regio het best kunnen worden verdeeld en benut

o hoeveel energie er kan worden opgeslagen en getransporteerd met het energienetwerk

o hoe wordt gezorgd voor voldoende draagvlak in de samenleving

Is de RES opgelegd door de Rijksoverheid?

Het Klimaatakkoord en daarmee de RES is een samenwerking tussen het Rijk, de decentrale overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. De energietransitie kan alleen slagen door samenwerking tussen deze partijen.

Wat is de rol van Drenthe?

RES-regio Drenthe is één van de 30 energieregio's. Elke RES-regio geeft invulling aan de afspraken uit het Klimaatakkoord zie zijn gemaakt aan de sectortafels voor Elektriciteit en Gebouwde omgeving. Samen met

maatschappelijke partners, bedrijfsleven, overheden en inwoners wordt gekomen tot een regionaal gedragen RES.

Wat is de opgave voor elektriciteit?

De doelstelling van de RES voor elektriciteit is tenminste 35 Terawattuur (TWh) hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land in 2030. Dit is gebaseerd op de nationale CO₂-reductiedoelstelling van minimaal 49%. Iedere RES-regio dient een substantiële bijdrage te leveren aan deze landelijke doelstelling.

Wat is hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land?

Het gaat hier om het opwekken van elektriciteit zonder het gebruik van fossiele brandstoffen uit wind en zon. Voor de RES is er bij installaties voor zonne-energie een ondergrens van 15 kW. Zon- en windinstallaties die eerder zijn geplaatst als gevolg van eerder gemaakte afspraken uit het Energieakkoord, tellen mee.

Wat moet er gebeuren om 1 TWh hernieuwbare elektriciteit op te wekken?

1 TWh komt overeen met:

- 45 á 70 windturbines van 5,6 MW of
- 85 á 115 windturbines van 3,6 MW of
- 850 á 1100 hectare zonnepark (oost-west oriëntatie) of
- 1400 á 1500 hectare zonnepark (zuid-oriëntatie)

Hebben we in Nederland wel ruimte voor zoveel windmolens en zonnenvelden?

De opgaven voor elektriciteit en warmte moeten ruimtelijk worden vertaald naar zoekgebieden en locaties. Ruimte is echter schaars. Heel Nederland is al belegd met functies, zoals natuur, woningbouw en bedrijventerreinen. De energietransitie concurreert met andere functies, opgaven en belangen die om ruimte vragen. Niet alles kan zomaar overal. Voor de energietransitie moeten daarom keuzes en afwegingen worden gemaakt in samenhang met andere opgaven.

Telt elektriciteit opgewekt uit biomassa ook mee?

De productie van hernieuwbare elektriciteit uit biomassa en biogas wordt niet meegeteld voor de nationale doelstelling van 35 TWh. Over het gebruik van biomassa als energiedrager en grondstof worden nadere afspraken gemaakt met andere klimaatsectoren.

Telt elektriciteit opgewekt met waterkrachtcentrales mee?

Waterkrachtcentrales worden niet meegeteld in de RES.

Tellen zonnepanelen op woonhuizen mee?

In het Klimaatakkoord wordt uitgegaan van een autonome groei van 7 TWh kleinschalige zon-op-dak. Indien meer opwek via kleinschalige zon wordt gerealiseerd dan de autonome 7 TWh, mag het extra vermogen meegerekend worden als extra ambitie bovenop de 35 TWh.

Wat is de opgave voor Gebouwde omgeving?

Voor 2050 moeten 7 miljoen huizen en 1 miljoen gebouwen goed worden geïsoleerd en van duurzame warmte en schone elektriciteit worden voorzien. Gemeenten hebben een regierol in de lokale warmtetransitie. Elke gemeente stelt een Transitievisie Warmte (TVW) vast. Deze TVW bevat plannen voor het isoleren en/of aardgasvrij maken van woningen en gebouwen. Het gaat tot en met 2030 in totaal om 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen. De TVW vormt de basis voor het Uitvoeringsplan (op buurt- of wijkniveau). In dit Uitvoeringsplan besluiten gemeenten over het alternatief voor aardgas. De Regionale Structuur Warmte als onderdeel van de RES vormt input voor de TVW's en Uitvoeringsplannen.

Hoe kan ik als burger meepraten?

Betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de besluitvorming kan op twee manieren plaatsvinden:

- Indirect via de volksvertegenwoordigers (raadsleden, statenleden en algemeen bestuursleden van waterschappen
- Via meer direct vormen van participatie.

Wanneer moet de RES klaar zijn?

De Concept RES wordt op 1 juni 2020 aangeboden aan het Nationaal Programma RES (NP RES). De RES 1.0 wordt op 1 maart 2021 aangeboden aan de NP RES.

Wat moet er precies in de Concept RES staan?

In het RES Afwegingskader, onderdeel van de Handreiking 1.1, wordt een samenvatting gegeven van de inhoud van de Concept RES. De hoofdstukken in de Concept RES zijn:

- Kwantiteit elektriciteit
- Kwantiteit warmte
- Optimaal ruimtegebruik
- Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak
- Energiesysteemefficiëntie

De Handreiking is te vinden op www.regionale-energiestrategie.nl

In de toolkit op www.energievoordrenthe.nl onder organisatie RES Drenthe Communicatie is het raamwerk te vinden zoals de RES-regio Drenthe hanteert.

Wat wordt er verstaan onder draagvlak?

De energietransitie heeft de komende jaren grote invloed op het leven van alle Nederlanders. Deze invloed is op ruimtelijk, financieel en sociaal vlak merkbaar. De transitie brengt zichtbare ingrepen in de fysieke leefomgeving met zich mee, bijvoorbeeld door aanpassingen in en om woningen en door de komst van windmolens en zonneparken. Voor het slagen van deze ingrepen is het van belang dat belanghebbenden betrokken zijn bij de energietransitie en zich vertegenwoordigd voelen in de besluitvorming hierover. In de RES-regio Drenthe zijn de gemeenten primair verantwoordelijk voor communicatie en participatie omtrent de energietransitie, waaronder de RES.

Wie stelt de Concept RES vast?

Gedeputeerde Staten, de colleges van Burgemeester en Wethouders en de Waterschapsbesturen stellen de Concept RES vast. Het document wordt ter bespreking/vaststelling voorgelegd aan gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemeen Besturen van de waterschappen.

De Concept RES is aangeboden. En dan?

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gaat de plannen in alle 30 Concept RES'en bestuderen en kijken of de nationale klimaatdoelstellingen worden behaald. Elke RES-regio krijgt een terugkoppeling met onder meer adviezen voor de RES 1.0.

Stel dat de doelstellingen niet worden behaald?

De decentrale overheden ontwikkelen samen een verdeelsystematiek voor het geval landelijk de 35 TWh niet halen. Deze verdeelsystematiek is Route35 genoemd: de route om tot 35 TWh te komen. De besturen van IPO, VNG en de UvW besluiten over de verdeelsystematiek. Zij hebben elk een bestuurder afgevaardigd voor de stuurgroep Route35.

Wat moet er precies in de RES 1.0 staan?

De RES 1.0 is een nadere uitwerking, onderbouwing en aanscherping van de Concept RES. De RES 1.0 gaat uit van de dezelfde hoofdstukken als in de Concept RES. Als het gaat om elektriciteit wordt in de RES 1.0 de eventuele restopgave meegenomen en vastgesteld.

In het RES Afwegingskader, onderdeel van de Handreiking 1.1, wordt een samenvatting gegeven van de inhoud van de RES 1.0. De Handreiking is te vinden op www.regionale-energiestrategie.nl/handreiking

Wie stelt de definitieve RES vast?

De gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen stellen de RES 1.0 formeel vast.

Tot hoe lang duurt de RES?

Het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. Elke 2 jaar is er een update. De RES 2.0 is een nadere uitwerking en mogelijke herziening van de RES 1.0.

Wat heeft de RES te maken met andere sectoren, zoals landbouw, mobiliteit en industrie?

In de Concept RES en RES 1.0 worden in ieder geval afspraken van de sectortafels Gebouwde Omgeving en Elektriciteit uitgewerkt. Iedere regio bepaalt zelf of de opgaven van de sectoren Landbouw/Landgebruik, Mobiliteit en Industrie ook worden meegenomen in de RES. Het kan grote voordelen hebben om deze sectoren mee te nemen, omdat ze vaak samenhangen met de opgaven voor de gebouwde omgeving en elektriciteit.

Welke documenten/links zijn van belang voor de RES?

- Handreiking 1.1 en RES Afwegingskader van het Nationaal Programma RES www.regionale-energiestrategie.nl/handreiking Op pagina 106 van de handreiking staat een overzicht van relevante ondersteuningsproducten voor de RES.
- Leidraad Transitievisie Warmte www.expertisecentrumwarmte.nl
- WarmeAtlas www.warmteatlas.nl
- Programma Aardgasvrije Wijken www.aardgasvrijewijken.nl
- Expertise Centrum Warmte www.expertisecentrumwarmte.nl
- Netimpact-bepalingsproces

Welke partijen zitten er in de RES-regio Drenthe?

In de RES-regio Drenthe zijn de 12 gemeenten, Provincie en 4 waterschappen de primaire partijen. Er vindt nauwe samenwerking plaats met onder meer maatschappelijke partijen, netbeheerders, woningbouwcoöperaties en jongeren.

Hoe is de RES-regio Drenthe georganiseerd?

Drentse Energietafel (DET)

Bestuurders van de partners van RES-regio Drenthe zijn georganiseerd in de Drentse Energietafel. De DET is belast met de voorbereiding van de Regionale Energiestrategie van de RES-regio Drenthe en heeft een onafhankelijk voorzitter.

Aan de DET nemen onder meer deel:

- 12 Drentse gemeenten
- Provincie Drenthe
- 4 waterschappen (Hunze en Aa's, Noorderzijlvest, Vechtstromen en WDO Delta)
- Enexis
- Tennet
- Rendo (N-tra)
- LTO Noord
- Natuur- en Milieufederatie Drenthe (NMF)
- Drentse Kei
- Klimaat en Energiekoepel (KEK) voor Young Professionals
- VNO/NCW MKB Noord
- Regionale Gasunie
- Woningstichting De Volmacht

De DET is de bestuurlijk opdrachtgever van het Werkbureau RES Drenthe.

Regietafel

In de Regietafel zitten vertegenwoordigers van de DET om de DET-vergaderingen voor te bereiden.

Met voorbereiding en uitvoering zijn belast:

1) Werkbureau

Het Werkbureau RES Drenthe voert werkzaamheden uit in opdracht van de DET. Bij het werkbureau werken:

- Charles Hussels, Programmamanager / teamleider
- Nicole Adema en Kamiel Bertels, Programmasecretaris
- Miriam Winkel, Communicatieadviseur
- Geke Wubs, Secretarieel medewerker
- Kees Offringa, Ondersteunend medewerker

De projectleiders van de werkgroepen werken 1 tot 2 dagen bij het werkbureau.

2) Werkgroepen

De RES Drenthe kent vier werkgroepen:

- Werkgroep Elektriciteit – projectleider Gjalt Gjaltema (Provincie Drenthe)
- Werkgroep Ruimte – projectleider Bernd Derksen (gemeente Emmen)
- Werkgroep Warmte – projectleider Erik Dusseljee (gemeente Hogeveen)
- Werkgroep Communicatie en Participatie – projectleider Mariëlle Zijlstra (gemeente Tynaarlo)

In de werkgroepen zitten medewerkers van alle partners van de RES-regio Drenthe. Elke werkgroep heeft een projectleider die naast zijn/haar 'gewone' werk 1 tot 2 dagen bij het Werkbureau RES Drenthe werkt.

3) Werktafel

Aan de werktafel nemen medewerkers deel van alle partners van de RES-regio Drenthe (gemeenten, provincie, waterschappen, maatschappelijke organisaties en netbeheerders).

Waarmee is RES-regio Drenthe nu bezig?

Op 29 november 2018 tekenden alle gemeenten, de provincie en de waterschappen een intentieverklaring om samen te werken aan de energietransitie en met een reëel en goed doordacht voorstel te komen. In juni 2019 stelden de partijen de Startnotitie RES Drenthe 1.0 vast. Op dit moment wordt voor de RES-regio Drenthe het al opgestelde vermogen in kaart gebracht: hoeveel vermogen aan wind- en zonne-energie staat er al in Drenthe en is vergund om te worden gerealiseerd? Daarnaast bepaalt de RES-regio Drenthe een gezamenlijke aanvullende ambitie. Het totaalpakket van al opgesteld en vergund vermogen en de aanvullende ambitie vormen het voorstel van de RES-regio Drenthe aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

Wie stelt de Regionale Energiestrategie van de RES-regio Drenthe vast?

De Concept RES 1.0 komt aan de orde in colleges, gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen waterschappen van de RES-regio Drenthe in de maanden april en mei 2020. Over de RES 1.0 besluiten de raadsleden, statenleden en leden van de algemeen besturen waterschappen van de RES-regio Drenthe in januari en februari 2021.

Gaat de RES-regio Drenthe de deadline van 1 juni 2020 halen?

Het streven van de RES-regio Drenthe is om de Concept RES voor 1 juni 2020 te hebben vastgesteld. Als gevolg van de Corona-crisis is het onzeker of dit streven wordt gehaald. Waarschijnlijk lukt het wel om de Concept RES in de Colleges, Gedeputeerde Staten en besturen van de waterschappen te hebben behandeld. Of het lukt de Concept RES in de raden, Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen te behandelen in de maanden april en mei is onzeker. Indien dit niet lukt, dient de RES-regio Drenthe een conceptversie van de Concept RES in. Op een later tijdstip volgt dan de definitieve Concept RES.